

SONDAJUL ARHEOLOGIC DIN LOCALITATEA VITĂNEȘTII DE SUB MĂGURĂ, COM. BOLOTEȘTI

Aurora Emilia Apostu

Semnalată încă din anul 1924, de către marele arheolog francez, abatele H. Breuil, localitatea Vitănești¹ prezintă importante descoperiri arheologice, printre care și cele din paleolitic (superior), descoperite în Vităneștii de sub Măgură, localități situate de-o parte și de alta a Putnei.

Din punct de vedere geografic, punctul în care s-a efectuat sondajul „La Coasta Lacului”, este situat la cca. 600 m sud de biserica din sat „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”, pe la jumătatea distanței dintre Bolotești și Vitănești. (planșa nr. 1).

Din punct de vedere geomorfologic, ne aflăm pe terasa mijlocie, a IV-a, de pe partea dreaptă a râului Putna, altitudinea relativă a terasei fiind de cca. 20-22 m, pe un platou al terasei dispus în pantă, spre șosea. Terasa a III-a, cât și următoarea sunt plane, fără înclinare. Dintre cele 5 terase ale Putnei, de denumiri diferite, (I-a se numește „Abazan”, apoi „Sat”, urmează „Pe Lac”, „La Coasta Lacului” și ultima „Făget” sau „Văsnica” de cca. 22-25m), a IV-a, pe care s-a făcut săpătura, este cea mai întinsă și înclinată spre partea nordică.

Suprafața cercetată, acoperită în întregime de porumb, de pe proprietatea particulară a unui cetățean din sat, se întinde pe cca. 100 m lățime pe 150 m lungime, singura suprafață de altfel, pe care am găsit piesele din piatră aparținând Gravettianului, între anii 1992-1994 și 1996 înainte de a începe sondajul (în primăvară). Pe nici o altă terasă sau proprietate în jurul celei cercetate, nu s-au găsit piese litice.

În anul 1992, împreună cu d-nul Alexandru Păunescu, de la Institutul de Arheologie București am descoperit, în solul răscolit de lucrările agricole, sol erodat de către ape, datorită pantei destul de line a terasei, ce coboară spre fruntea ei, spre nord, un număr de aproximativ 13 piese, apoi în 1994 încă un număr de 11 bucăți de pe același loc, printre care și 2 grattoire întregi, iar în 1996 încă 10 piese din piatră prelucrată, în total descoperindu-se 5 grattoire întregi. Piesele descoperite fiind în marea lor majoritate întregi și fragmentare, dintr-o materie primă foarte variată, ne-a determinat să stabilim efectuarea unui sondaj arheologic pe această terasă a Putnei, într-un sol format dintr-un amestec de orizont negru a solului actual și de loess gălbui.

Astfel, în urma stabilirii suprafeței exacte a locului de săpătură cât și a punctului zero, aflat la 1,50 m de buza terasei foarte abruptă, am trasat și marcat cele 2 secțiuni de

---

¹ A.E.Apostu - „Descoperiri paleolitice în zona Carpaților de curbură”, în MOUSAIOS-IV- partea I, Buzău, 1994 nota 1, pag.7.

câte 2/10 cm fiecare și la o distanță de 1 m între ele. Prima secțiune a fost trasată din punctul zero la 10 m pe lungime, paraleli cu fruntea terasei, și lățime 2 m, ajungând până la aproximativ 2 m adâncime, pe profilul nord-vestic ($S_1/95$). Cea de-a 2-a secțiune, perpendiculară pe prima, cu lățimea de 2 m și cu lungimea de 10 m ce au cuprins interiorul platoului, fiind săpată în pantă spre fruntea terasei. Pe profilul nord-estic am ajuns la aproximativ 2 m adâncime și în această secțiune ($S_2/95$) (planșa nr. 1). Pentru acest sondaj propus pe suprafața de 20 m.p., am atins în săpătură, un singur nivel de locuire stabilit de d-nul A. Păunescu, aparținând paleoliticului superior (Gravettian), de aproximativ 23.000 B.P.

Printre piesele descoperite în anii anteriori, de mărime mică și mijlocie, amintim: un fragment de lamelă simplă, așchii denticulate, un fragment de lamelă â dós cu retuș abrupt din silex zis de Prut cu patină albăstruie, un grattoire simplu pe lamă din silex, un grattoire pe lamă fragmentară carenat, având una din laturi denticulată, o piesă cu trunchiere oblică retușată abrupt, și multe altele aparținând Gravettianului, alături de fragmente de lame și lamele din silex zis de Prut, cât și fragmente ceramice postpaleolitice, material ce se află inventariat și conservat, pentru această perioadă, în depozitul de arheologie al muzeului, cât și publicat².

Nivelul de locuire Gravettiană, descoperit în urma săpăturii din anul 1995, are o grosime cuprinsă între cca. 20-30 cm și se situează, stratigrafic, la limita inferioară a loessului gălbui-cenușiu și în partea superioară a solului brun-roșcat închis și cuprinde un număr de aproximativ 25 obiecte litice, dispuse pe toată suprafața, mai puțin în interiorul terasei, în cea de-a 2-a secțiune trasată.

Un număr de câteva piese au fost găsite și în depunerea III, de culoare brun-roșcat deschis. Sub adâncimea de -0,50 m, nu a mai apărut nici o piesă; ambele secțiuni (S_1 și S_2), fiind sondate în pătratele 10a și 10b, până la adâncimea de -2 m, mai exact -1,67 m în $S_1/95$ și -1,45 m în $S_2/95$.

Odată cu efectuarea săpăturii, din 5 în 5 cm de fiecare dată în fiecare pătrat în parte stabilit, am efectuat și cercetări de suprafață, fiind găsite piese litice în depunerea de loess cenușiu, care, prin tehnologia sa (inventarul litic) este în general microlitic, el constând din grattoire simple și duble pe așchie retușată, lamele â dós, lame și lamele fragmentare simple, nuclee prismatice, așchii simple, spărturi, descris și împărțit pe suprafața celor 40 de pătrate din cele 2 secțiuni, notate cu a și b, spre sfârșit; (planșa nr.5-11); alături de aceste piese fiind incluse și fragmentele ceramice descoperite în secțiunile aparținând celorlalte perioade preistorice. Materia primă utilizată este destul de variată, ea constând din silex de bună calitate, zis de Prut, în proporție foarte mare, care a căpătat o patină în general alb-albăstruie, marnă gălbuie, radiolarit, gresie silicioasă cu glauconit, șist negru, silex translucid brun, materie primă ce va fi analizată ulterior în laborator, microscopic, pentru a se stabili exact procentajul de utilizare, sursa de aprovizionare, cât și relațiile de schimb avute cu zonele învecinate, stabilindu-mi deja piesele pe care le voi supune analizelor.

Este vorba de o locuire relativ săracă, cel puțin în zona cercetată pe o suprafață de cel puțin 20 m.p., negăsindu-se și alte resturi de locuire cum ar fi vetrele de foc, cărbuni, resturi osoase (faunistice), floră, etc; totuși, prin poziția sa stratigrafică, prin tipologia și dimensiunile sale, este vorba de o locuire Gravettiană, (pe această terasă a

² *Ibidem*, p.23-30.

IV-a), aparținând unei etape evolute a gravettianului, probabil finală (gravettian de tip oriental), despre care am amintit la început.

Din punct de vedere geologic, ne aflăm spre sfârșitul Würm 2-3 și Würm 3, dacă luăm în considerare că depunerea brun-roșcată închisă, ar fi fost depusă în interstadiul Würm 2-3. Totuși, ultima depunere răscolită de lucrările agricole, ar aparține ultimului stadiu Würm 3³, etape stabilite pe teritoriul de la Curbură.

În secțiunea S₁/95, în urma profilului stratigrafic al peretelui de sud, am stabilit 5 depuneri stratigrafice, după cum urmează:

- prima (de sus în jos) — I- loess gălbui-cenușiu, răscolit de lucrările agricole
- II- brun-roșcat închis cu desprinderi prismatice
- III- brun-roșcat deschis
- IV – roșcat deschis
- V – loess gălbui cu incluziuni fine de calcar.

Nivelul de locuire, după cum am mai spus, se situează între depunerea I și II mai puțin în III. (planșa. nr.3). În secțiunea S₁/95, în urma efectuării profilului peretelui de vest al secțiunii, am stabilit aceleași depuneri, în număr de cinci, panta terasei fiind de 0,96 m spre frunte, astfel că, în primele pătrate Ia și Ib ale secțiunii, depunerile I și II le întâlnim la -0,96 m față de peretele sudic al secțiunii, iar în S₁ începând de la 0 m, descoperindu-se pe profilul de vest al secțiunii I, aflat în prelungirea celui de vest al secțiunii II, la distanță de 1 m între ele, numai primele III depuneri, până la -0,85 m adâncime, cât s-a atins în săpătură (planșa nr.4).

Adâncimile fiecărui pătrat în parte săpate, se pot observa deasemeni în cele 2 planșe ale profilelor. Materialul litic descoperit este, de asemenea, marcat pe profile, ca și în planșa nr.2, ce cuprinde ultimile 8 pătrate, notate cu a și b ale secțiunii I, cât și adâncimile la care a fost descoperit, ca și fragmentele ceramice din etapele bronzului și dacice fragmentele de fier și un nasture ce aparține bronzului, în cele 3 locuințe posibile descoperite⁴. Cercetări ulterioare vor stabili mai exact perioada, fiind prea puțin sugestive cele descoperite, resturi ce au fost găsite și pe suprafața cercetată. S-au luat probe de sol din secțiunea S₁/95 pătratul 10 a, din 10 în 10 cm, între -1,65 m și 0,00 m, probe ce vor fi supuse de asemenea analizelor.

Materialul litic și materia primă utilizată împărțite pe cele 2 secțiuni în cele 40 de pătrate de 1m/1m fiecare, sunt descrise după cum urmează:

SECȚIUNEA I (S₁/95): (planșa nr. 5)

Pătrat I a – 0,15 m – nucleu cvasiprismatic (șist); așchie de grosime silicioasă cu glauconit cu un larg énoché (mijlocie); așchie simplă neretușată, din marmă

Pătrat I b – 0,50 m – fragment ceramic (dacic); piatră sferoidală din gresie

Pătrat 3 a – 0,24 m – 0,26 m – 2 spărturi (una microlitică și un fragment bulgăre)

Pătrat 5 a – 0,56 m – fragment lamă retușată direct din gresie silicioasă

Pătrat 5 b – 0,12 m – așchie microlitică din silex cu patină albăstruie

³ Concluziile cu privire la sondajul efectuat în acest punct au fost verificate și confirmate de d-nul Alexandru Păunescu - „Institutul de arheologie „Vasile Pârvan” – București”.

⁴ Piesa asemănătoare cu un nasture din bronz, este posibil a fi o monedă, după spusele d-nului A. Paragină – fapt ce nu poate fi concluzionat datorită materialului foarte puțin postpaleolitic.

Pătrat 7 a - 0,21 m – o spărtură din marnă gălbuie

Pătrat 7 b – 0,20 m – fragment lamelă simplă din rocă grezoasă verzuie

- 0,35 m – fragment lamă cu fine retușe de folosire, din silex cu patină albăstruie; se pare că piesa a suferit influența focului

Pătrat 8 a – 0,14 m – bulgăre marnă spart, dar nu intenționat

Pătrat 8 b – 0,40 m – ceramică fragmentară, piroane fier, etc

Pătrat 9 b – 0,13 m – (planșa nr.11) – fier fragmentar; nucleu prismatic din gresie

SECȚIUNEA II (S_n/95): (planșa nr.8)

Pătrat 1 a - 0,35 m – o așchie simplă masivă neretușată din marnă gălbuie

- 0,50 m – o așchie simplă mică neretușată din marnă

Pătrat 2 a – 0,50 m – bulgăre spart masiv, din marnă gălbuie

Pătrat 3 a – 0,29 m – o așchie de mărime mijlocie neretușată din marnă gălbuie

Pătrat 3 a- 0,30 m – fragment lamă simplă, neretușată din gresie silicioasă

Pătrat 4 a - 0,18 m – fragment lamelă â dós din radiolarit (cu retușe abrupte)

SECȚIUNEA I (S₁/95):

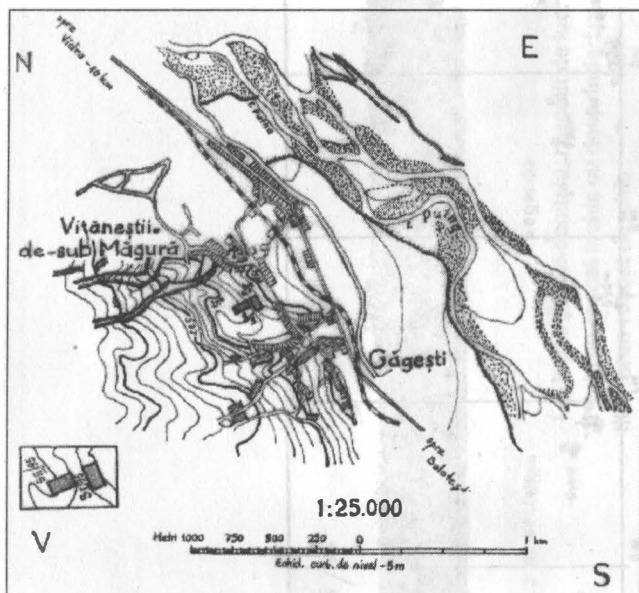
Pătrat 10 b – 0,35 m – grattoire microlitic pe așchie retușată (cu retușe pe ambele laturi lungi, din silex cu patină alb-albăstruie)

- passinguri

- așchii (spărturi) simple, din silex de bună calitate „zis de Prut” și din marnă gălbuie și unul din gresie silicioasă simplă; un fragment lamă neretușată, dintr-un silex translucid, brun, de foarte bună calitate (venit din Transilvania)?

Industria litică de la Vitănești de sub Măgură (jud. Vrancea) prezintă strânse similitudini tehnolo-gice cu industriile litice din Moldova, cum ar fi: cele aparținând nivelului V de la Ceahlău-Dârțu, nivelului V de la Podiș-Ceahlău, cu cele din nivelul VI de la Bistricioara-Lutărie, aflate în Bazinul Ceahlăului, pe Valea Bistriței (Zona II), cât și cu unele așezări din sudul Moldovei, studiate și cercetate de M. Brudiu și din sud-estul Moldovei, de la Puricani-Poarta Bizanului (com. Berești) și Mălușteni IV=Stejarul lui Filiuță, unde s-au descoperit grattoire din același silex „zis de Prut” etc., ceea ce ne demonstrează că oamenii preistorici s-au extins și spre zonele sudice ale marilor așezări ocupându-le un timp mai scurt sau mai îndelungat, în funcție de posibilitățile de hrană și vânătoare existente la acea perioadă pe văile râurilor mari ale Putnei, Siretului, Milcovului, etc. concluzii trase de Alexandru Păunescu și M. Brudiu.

La cele semnalate de cercetători, nivelul de locuire de la Vitănești de sub Măgură, confirmă faptul că au existat condiții prielnice de viață încă din paleolitic și pe terasa mijocie a Putnei, urmând a se stabili dacă au avut un caracter sezonier sau de viață mai îndelungată sau „popasuri” în vederea vânătorii și a schimbului de unelte, în urma unor viitoare cercetări.

„Vităneștii de sub Măgură”
com. Bolotești — Jud. Vrancea
pct-ul „La Coasta Lacului”
1995

Planșa nr.1

S_I/95
sc. 1:50

10m	10b	10a	9m
	-0,90m	-0,90m	
	9b	9a	8m
	-0,70m	-0,60m	
	8b	8a	7m
	-0,30m	-0,70m	
	7b	7a	6m
	-0,30m	-0,30m	
	6b	6a	5m
	-0,60m	-0,60m	
	5b	5a	4m
	-0,90m	-0,90m	
	4b	4a	3m
	-0,90m	-0,90m	
	3b	3a	2m
	-0,30m	-0,40m	
	2b	2a	1m
	-0,35m	-0,35m	
	1b	1a	0m
	-0,35m	-0,35m	

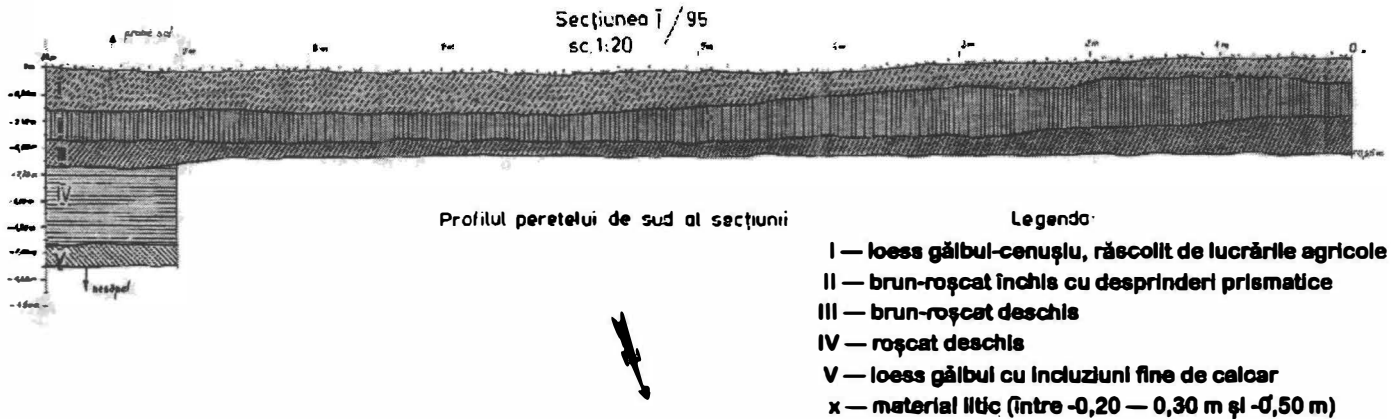
S_I/95

altitudinea max. - 1,00m
altitudinea min. - 0,67m

	10m	9m	8m	7m	6m	5m	4m	3m	2m	1m	0m
a	10a	9a	8a	7a	6a	5a	4a	3a	2a	1a	
	-0,90m	-0,90m	-0,90m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,70m
b	10b	9b	8b	7b	6b	5b	4b	3b	2b	1b	
	-0,90m	-0,90m	-0,70m	-0,70m	-0,60m	-0,70m	-0,70m	-0,70m	-0,35m	-0,35m	

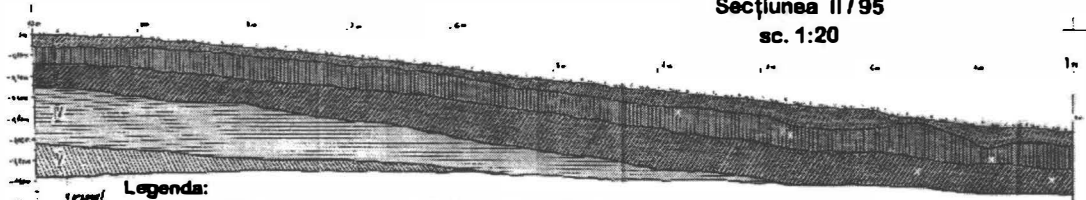

Planșa nr.3

Planşa nr. 4

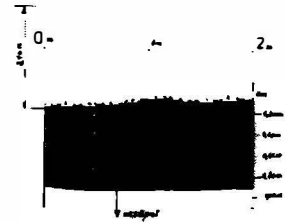
Secțiunea II / 95
sc. 1:20

Legenda:

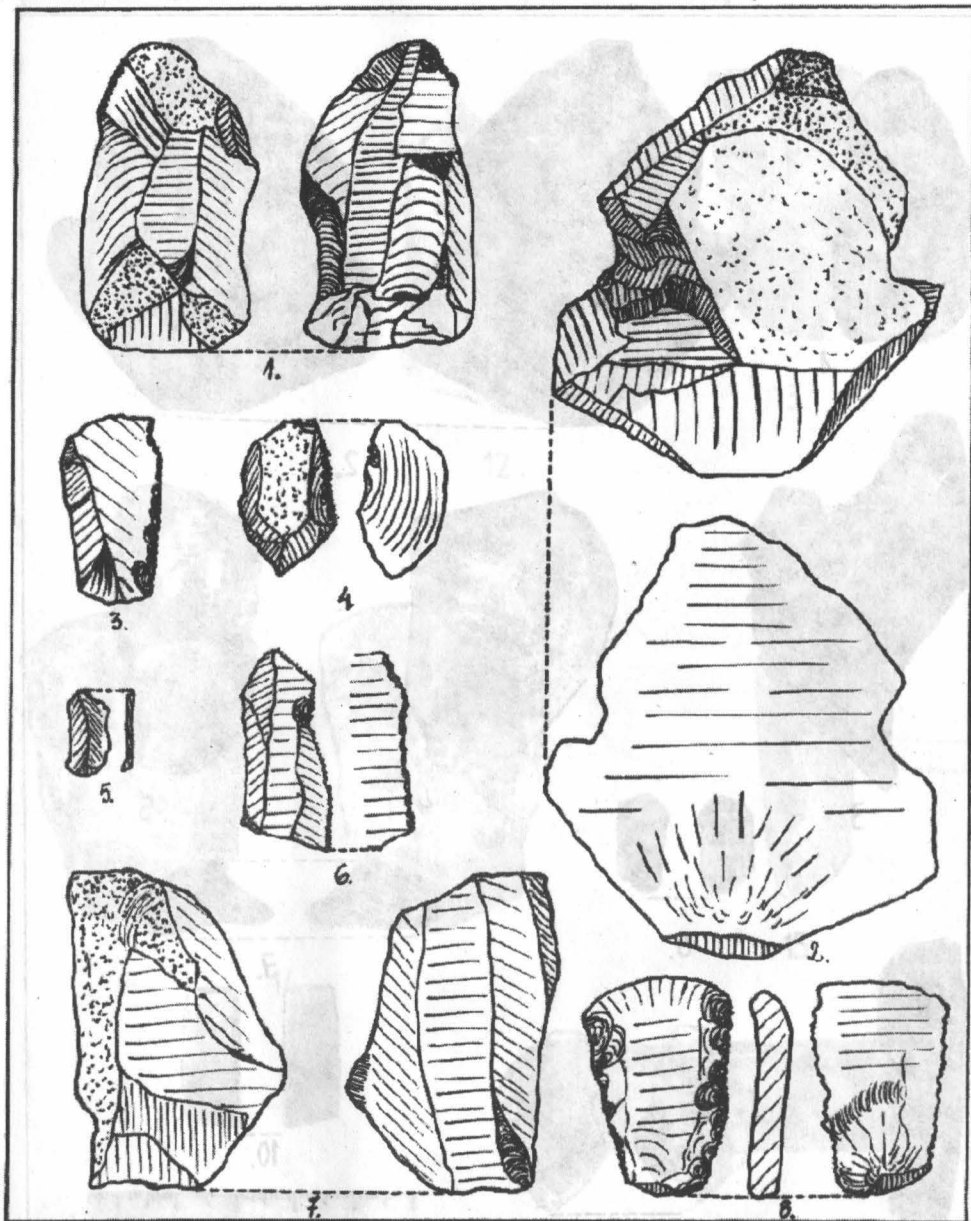
- I — loess gălbui-cenușiu, răsoolit de lucrările agricole
- II — brun-roșcat închis, cu desprinderi prismatice
- III — brun-roșcat deschis
- IV — roșcat deschis
- V — loess gălbui cu incluziuni fine de calcar
- x — materii litice (între -0,20 — 0,30 m și -0,50 m)

Profilul Peretelui de vest al secțiunii II

Profilul de vest al secțiunii I

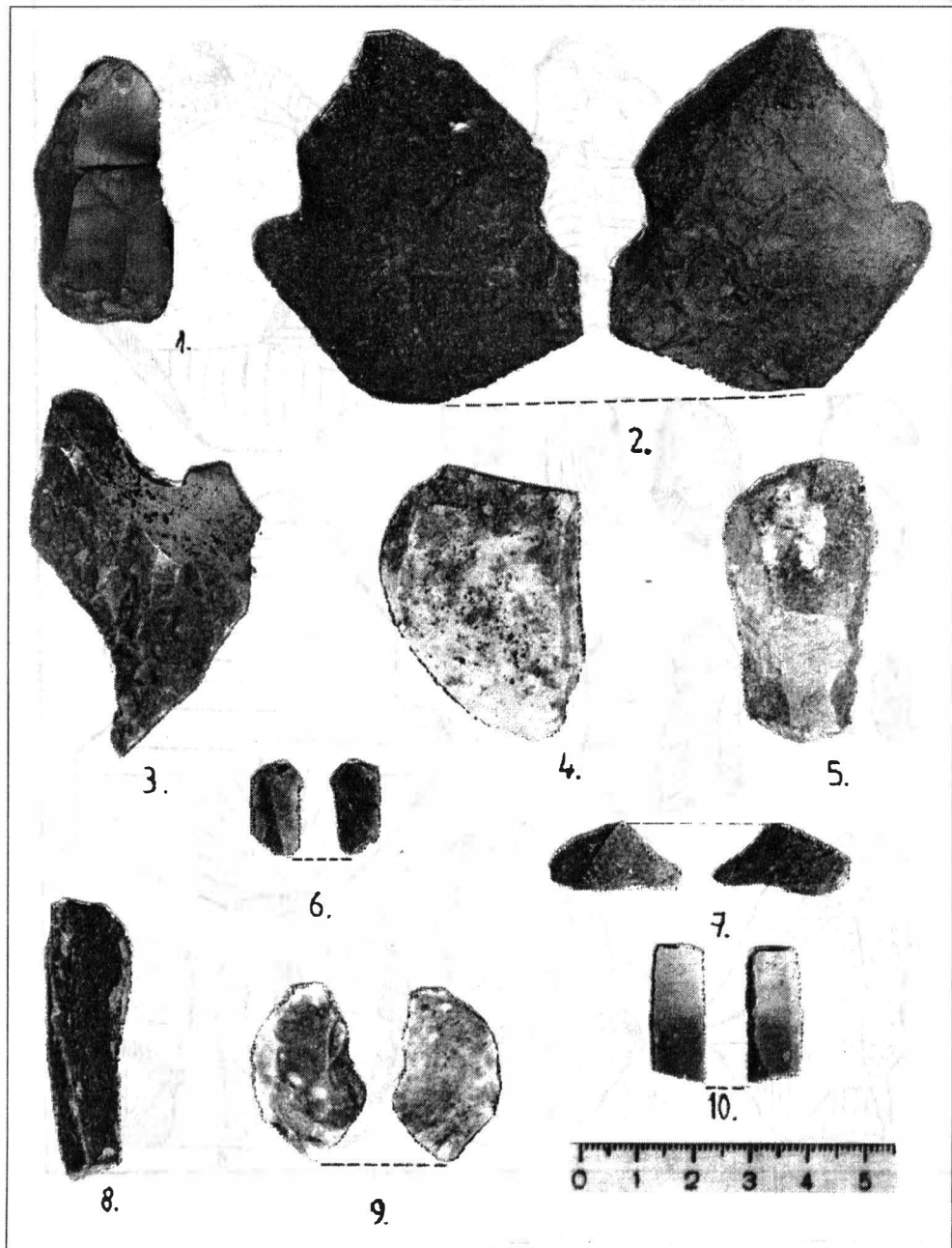
sc: 1:1

Planșa nr.5

„Vităneștii de sub Măgură” — Secțiunea I/95 (S₁/95) — fig.:1-8

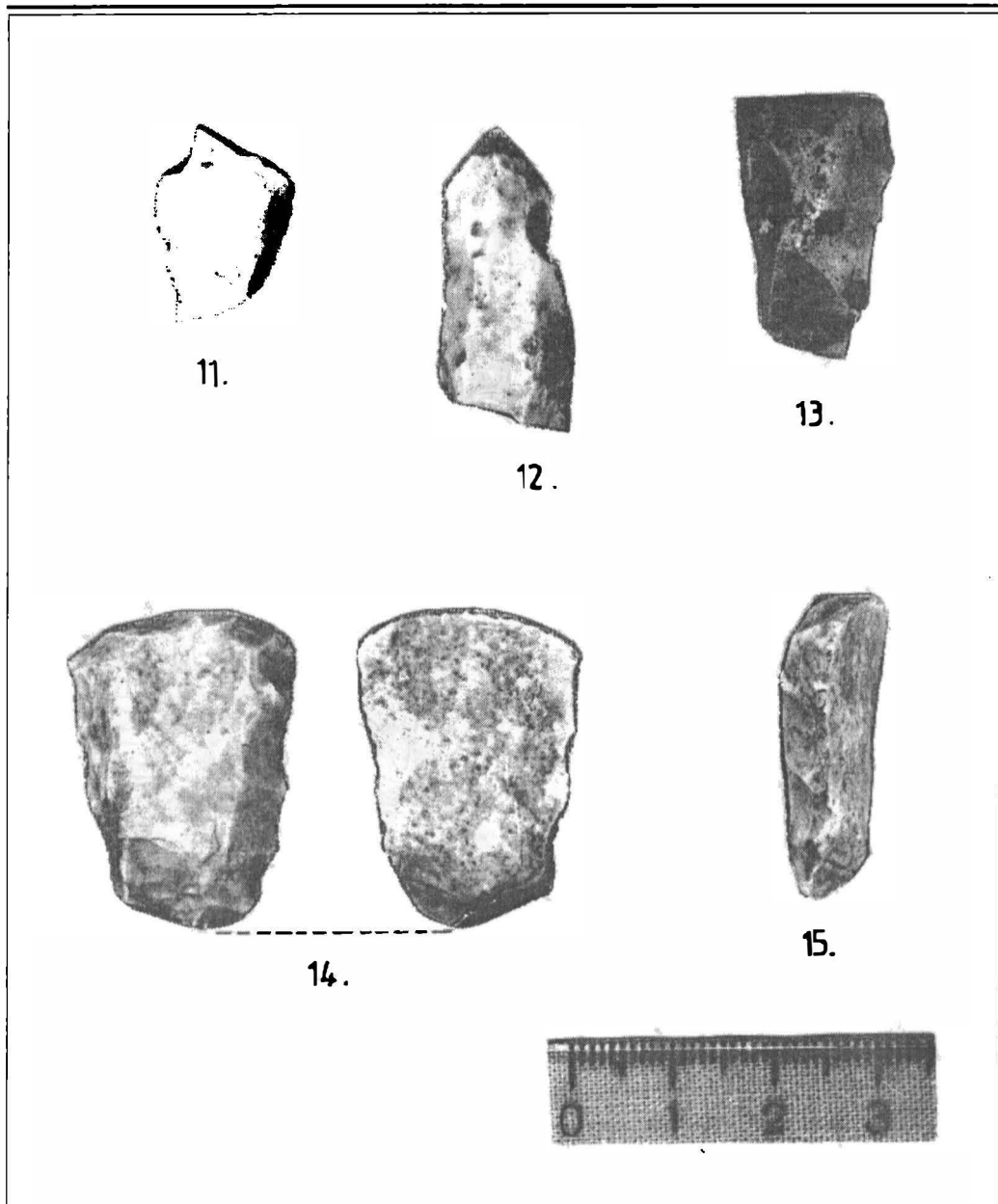
— material litic micro- și macrolitic, rezultat din săpătură

fig. 8 — grattoire microlitic pe așchie retușată, din silex cu patină alb-albăstrui.

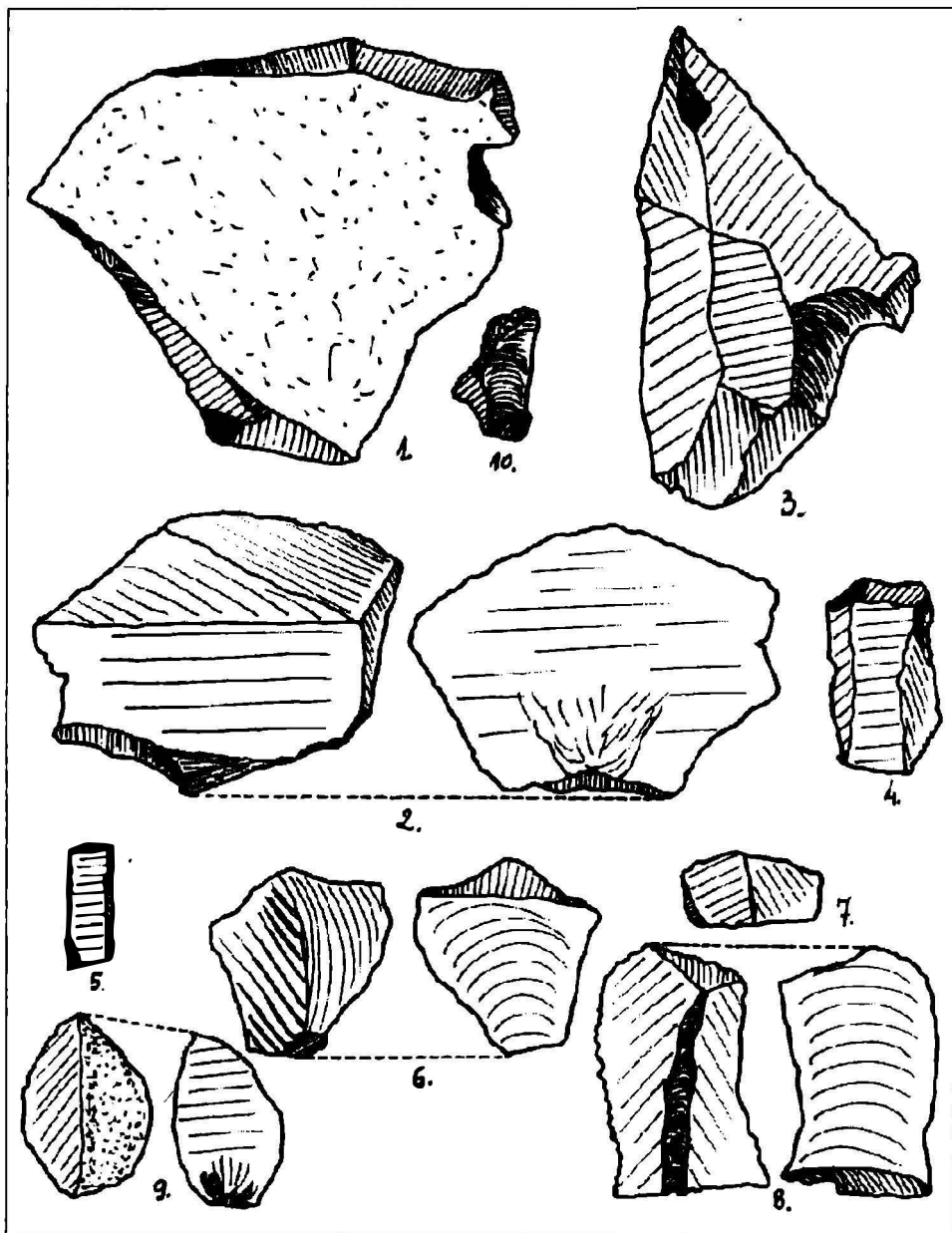
Planșa nr.6

Secțiunea I/95: fig.1-10 — material litic aparținând paleoliticului superior, de tipul microlitelor

Plansa nr. 7

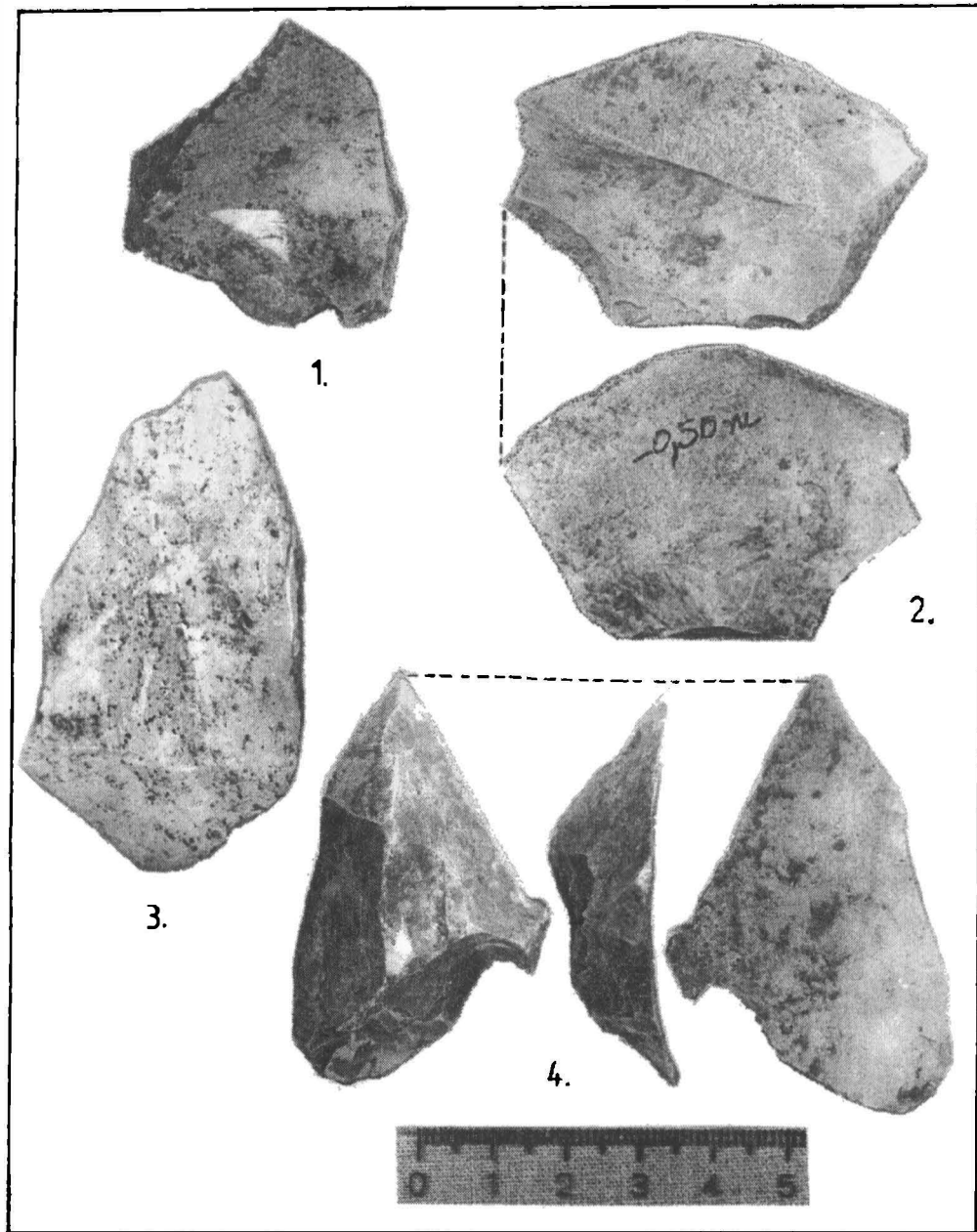
Secțiunea I/95: fig. 11-15 — material litic aparținând nivelului de locuire,
de la Vităneștii de sub Măgură

Sc : 1 : 1

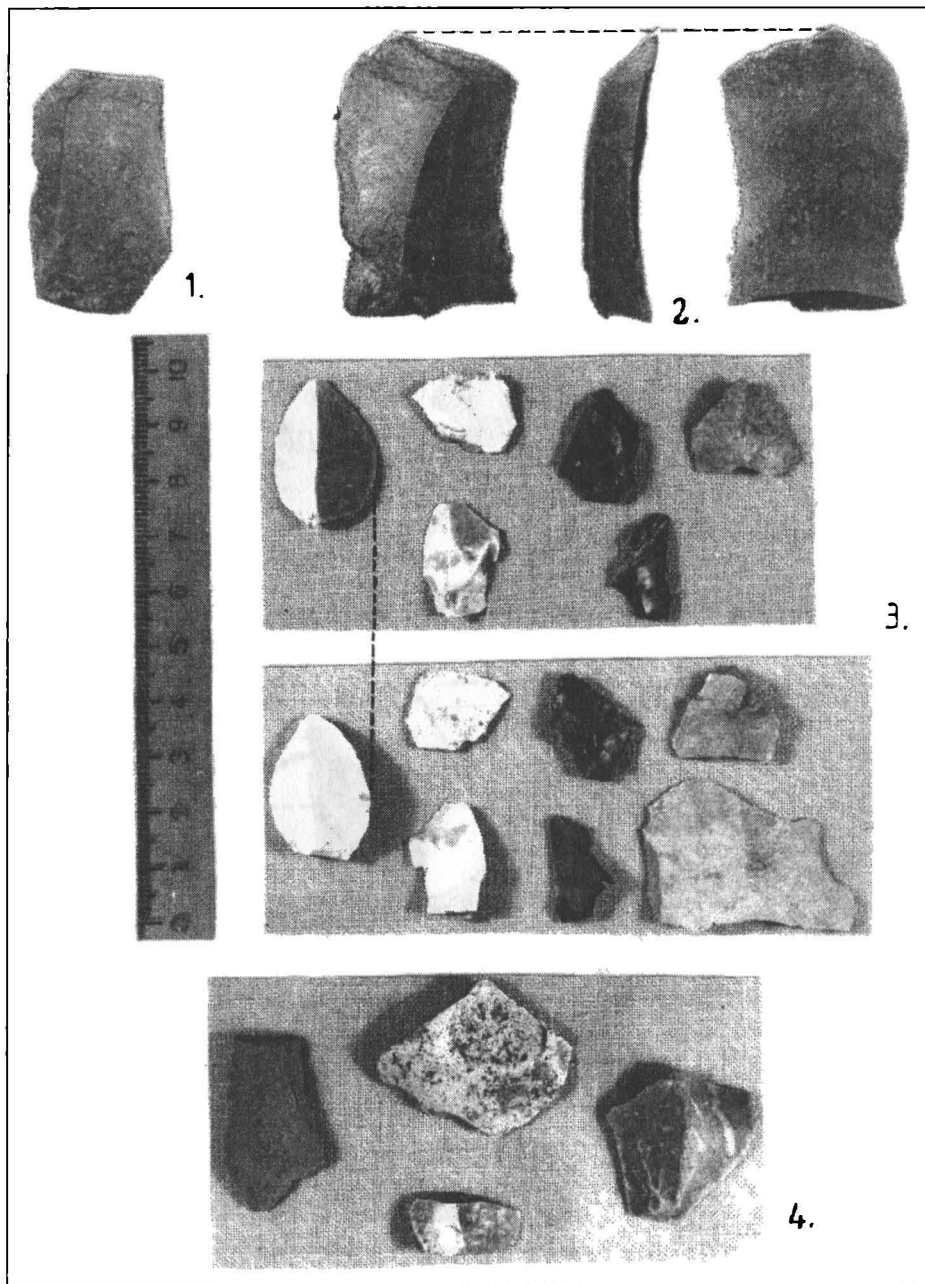
Plansa nr.8

„Vităneștii de Sub Măgură” — Secțiunea II/95 (S_{II}/95) — fig. 1-5 — material litic micro- și macrolitic, rezultat din săpătură; fig.6-10 — material litic, rezultat în urma cercetărilor de suprafață

Planșa nr.9

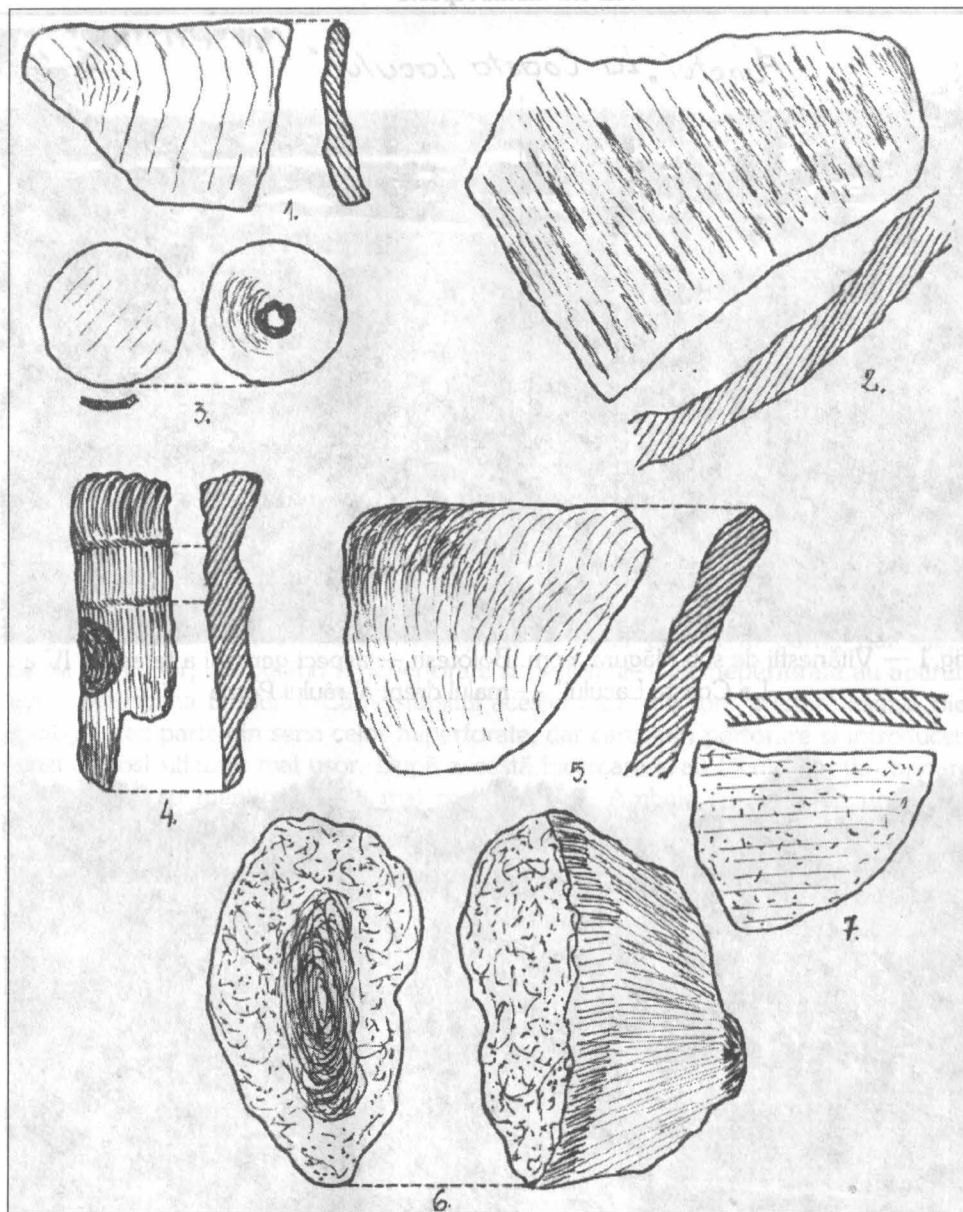
Secțiunea II/95; fig.1-4 — material litic aparținând paleoliticului superior,
macro- și microlitic

Planșa nr. 10

Pct. „La Coasta Lacului” — fig.1-2 — piese litice din Secțiunea nr.2 (S₁/95)

— fig.3-4 — piese litice din cercetări de suprafață, terasa a IV-a

SC. 1:1

Planșa nr.11

„Vităneștii de sub Măgură” — fig.1-7 — material ceramic și din fier, postpaleolitic, rezultat din săpătură și din cercetări de suprafață

fig.1-2-5-7 — fragmente ceramice de culoare roșiatică; fig.3 — nasture bronz (?)

fig.4 — fragment fier, foarte corodat; fig.6 — buton vas-ceramică

Punctul „La Coasta Lacului”

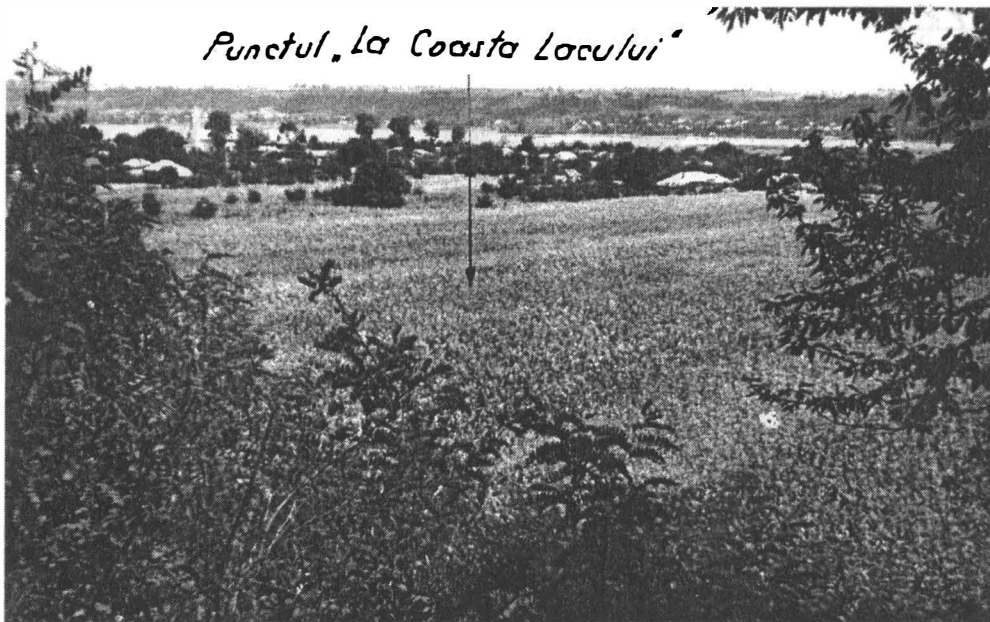

fig.1 — Vităneștii de sub Măgură; com. Bolotești — aspect general a terasei a IV-a „La Coasta Lacului” — malul drept al râului Putna

fig.2 — Peretele S-ic al Secțiunii II/95 — aspect al terasei a IV-a

Planșa nr.12